

Okullarda Sosyal Sermaye ve Örgüt Sağlığı İlişkisi* **

Relationship Between Social Capital and Organizational Health in Schools

Muhammet İbrahim AKYÜREK¹, Sabri ÇELİK²

¹Ankara Etimesgut Bilim ve Sanat Merkezi, i_akyurek56@hotmail.com

²Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri, Eğitim Yönetimi, sabric@gazi.edu.tr

Makalenin Geliş Tarihi: 26.04.2020

Yayına Kabul Tarihi: 20.07.2020

ÖZ

Bu araştırmanın amacı ilkokullarda görev yapan öğretmen algılarına göre, okulun sosyal sermayesi ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki düzeyini belirlemektir. Araştırma, betimsel nitelikte ilişkisel tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini Ankara'nın sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi farklı olan üç ilçesinde yer alan okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 475 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada okulların sosyal sermaye düzeyini belirlemek için "Sosyal sermaye ölçeği" ile örgüt sağlığı düzeyini belirlemek için "Örgüt sağlığı ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının "katılıyorum" düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının ise "çoğu zaman" düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca değişkenler arası orta düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Araştırmada okullardaki sosyal sermaye ile örgüt sağlığı düzeyleri benzerlik göstermektedir; okullarda hem etkin ve geliştirilebilen bir sosyal sermaye, hem de sağlıklı bir örgütsel iklimin varlığından söz edilebilir. Okullarda etkin bir sosyal sermaye ve sağlıklı bir atmosferin oluşturulması doğrultusunda sosyal etkinlikler (spor, edebiyat, sanat gibi) zenginleştirilebilir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal sermaye, Örgüt sağlığı, Okul sağlığı.

* **Açıklama:** Bu makale, "Okullarda Sosyal Sermaye ve Örgüt Sağlığı İlişkisi" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

** **Alıntılama:** Akyürek, M. İ., ve Çelik, S. (2020). Okullarda sosyal sermaye ve örgüt sağlığı ilişkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 621-663.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the relationship between the social capital of the school and organizational health according to the perceptions of teachers working in primary schools. The research is in a descriptive relational screening model. The population of the study consists of teachers working in schools in three districts of Ankara with different socio-economic development levels. The sample of the study consists of 475 teachers. In the study, "Social capital scale" was used to determine the social capital level of schools and "Organizational health scale" was used to determine the organizational health level. According to the findings obtained in the research; It was determined that teachers' perceptions of the social capital level of the school were at the level of "I agree". Teachers' perceptions of the organizational health level of the school were found to be at the level of "most of the time". Social capital and organizational health levels in schools are similar; it can be said that there is both an effective and developable social capital and a healthy organizational climate in schools. Social activities (such as sports, literature, art) can be enriched in order to create an effective social capital and healthy atmosphere in schools.

Keywords: Social capital, Organizational health, School health.

GİRİŞ

Toplumsal yapıda ve örgütlerde sosyal ilişkiler ve bağlar, toplumsal ve örgütsel gelişim için gereklidir. Bu doğrultuda, bireyler görevlerini başarabilmek için hoşnut olacakları bir çalışma ortamını ve saygı duyup sevebilecekleri çalışma arkadaşlarını kaçınılmaz ögeler olarak görürler. Çalışma ortamı ve çalışma arkadaşlarıyla böyle bir bütünleşme çalışanların doyumunu artıran önemli etkenlerdir. Sosyal sermaye işlevsel değerlere sahip, birey ve grupların kaynakları arasında bulunup onlar arasındaki ilişkilerde yer almaktadır (Kahne, O'Brien, Brown ve Quinn, 2001).

Sosyal sermaye özellikle 1980'lerden sonra yaygın bir kavram olarak birçok araştırmaya konu olmuştur (Woolcock ve Narayan, 2000). Sosyal sermaye kavramının işlerliğine önemli katkılarda bulunan Bourdieu (1986) sosyal sermayeyi, uzun süreli ve amaçlı olarak kurulmuş olan sosyal ağlara dayalı iletişim ve ilişkilerin sağladığı potansiyel yararların bütünü olarak tanımlamıştır. Coleman (1988) sosyal sermaye kavramını, grupların işbirliğine yönelik davranışlarına kaynaklık eden bir kavram olarak ifade etmiştir. Putnam'a (1993; 2000) göre ise sosyal sermaye, bireyler arasında sosyal bağlantılar, iletişim ağları, karşılıklılık ve güvenin kaynaklık ettiği sosyal bütünleşme ve

işbirliğine imkân tanıyan bir değerdir. Lin (2001) sosyal sermayeyi, toplumsal yapılara gömülü, ulaşılabilir, aktarılabilir ve işlevsel etki oluşturacak gizil bir güç olarak tanımlamıştır. Farklı bir şekilde ifade edilecek olursa sosyal sermaye, bireylerin grup üyeliğine dayalı olarak ortaya çıkan ve şekillenen ilişkilere dayalı bir kavramdır (Bourdieu, 1986).

Sosyal sermayenin birtakım unsurları bulunmaktadır. Bu unsurlarla ilgili olarak Cohen ve Prusak (2001) güven, işbirliği, aidiyet ve ilişki ağlarını; Putnam (2000) ağlar, normlar, güven ve işbirliğini; Fukuyama (1999) ise güven, karşılıklılık, işbirliği ve sosyal normları ele almışlardır. Muthuri, Matten ve Moon (2007) sosyal sermayenin normlar, güven ve ağ unsurlarından oluştuğunu vurgulamışlardır. Ekinci (2008) sosyal sermayeyi örgütsel bağlılık, iletişim-sosyal etkileşim, işbirliği-sosyal ağlar ve katılım, güven, farklılıklara tolerans ve normları paylaşım; Şahin (2011) ise güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet unsur ve boyutları ile incelemiştir.

Paxton'a (1999) göre sosyal sermaye, ekonomik ve fiziki sermaye unsurlarının verimliliğini etkileyerek toplumda sosyal, kültürel ve siyasal süreçler üzerinde önemli sonuçlara yol açmaktadır. Dolayısıyla bir grup, toplum ya da örgütte yani işbirliğine ihtiyaç duyulan bütün toplumsal süreçlerde sosyal sermaye çok önemli ve belirleyici bir etkiye sahiptir. Sosyal sermaye özellikle güven, bağlılık, aktif katılım, karşılıklılık ve aidiyet gibi birtakım unsurları ile sosyal ilişki, etkileşim ve ağların bütün süreçlere yön verdiği okullar açısından da çok önemlidir.

Okulların, insanların merkezde yer aldığı örgütler olması ve toplumun hemen her kesimiyle bir şekilde ilişki içinde olması sebebiyle, sosyal sermayeyi oluşturan güven, ilişki ağları, normlar, ilgi ve katılım ile karşılıklılık unsurlarının okullarda var olması ve geliştirilmesi zorunluluk arz etmektedir. Bu yüzden okul örgütleri, hem sosyal sermayenin unsurlarını öğrenmekle hem de sosyal sermayenin ilgili aktivite öğelerini anlamakla önemli bir fırsat yakalayabilir (Print ve Coleman, 2003). Okul örgütlerinde yönetici, öğretmen, öğrenci, veli ve çevre örgütlerindeki aktörlerin yani sistem perspektifinden tüm paydaşların geliştirdiği ilişki ve iletişim ağlarının niteliği, bu

aktörlerin temel değerlerine ve algılama biçimlerine bağlıdır (Ortiz, 2001). Okul örgütlerindeki bu aktörler arasındaki ilişki ve etkileşimler, okuldaki sosyal sermaye düzeyine ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır. Okulların etkili ya da etkisiz bir örgütsel ilişkiye sahip olmasında bu ilişkiler önemli bir paya sahiptir. Bu sebeple okullarda, sosyal sermayenin bileşenleri üzerinde durulması ve yüksek düzeyde sosyal sermaye oluşumunun sağlanması gerekmektedir (Şahin ve Ada, 2013).

Sosyal sermayenin bağlılık, etkileşim, sosyal ağlar ve katılım, güven, farklılıklara tolerans ve normları paylaşım gibi boyut ve unsurlarının örgütlerde işlevselliği ve etkililiği ile birlikte birtakım örgütsel başarı, gelişim ve olumlu atmosferin olduğu çalışma ortamları oluşabilecektir. Bu olumlu atmosfer ve çalışma ortamını örgüt sağlığı olarak ifade edebiliriz. Örgüt sağlığı, okul veya herhangi bir örgütün atmosferini, psikolojik ve sosyal durumunu göstermektedir. Sosyal sermayenin etkin olarak kullanılabilmesi ve geliştirilebilmesi, sağlıklı örgüt veya okulların oluşumuna zemin hazırlayabilir.

Örgüt sağlığı kavramı ilk olarak 1950'li yılların sonlarında Argyris tarafından kullanılmış ve bu kavramın etmenleri ile birlikte açıklanarak geliştirilmesi 1960'lı yıllarda Miles tarafından gerçekleştirilmiştir (Uras, 1998). Miles'e (1965) göre sağlıklı bir örgüt, yalnız çevresinde yaşamını sürdürmekle yetinmeyen, ayrıca uzun vadede sürekli gelişen, mücadele eden ve yaşamını sürdürme yeteneklerini geliştiren örgüttür. Sağlıklı örgütler enerjilerini örgütün amaç ve misyonuna etkili bir şekilde yönettiren, rahatsız edici dış güçlerle başarılı bir şekilde mücadele ederler (Hoy ve Hannum, 1997). Örgüt sağlığının tespit edilmesi ile birlikte örgütteki değişim girişimleri başarılı kılınacaktır. Örgütün sağlıklı olabilmesi, uzun dönemli etkililik için gerekli bir ön koşuldur (Hoy, Tarter ve Kottkamp, 1991). Amaçlarını gerçekleştirebilen, esnek bir yapıya sahip olabilen ve çevreye uyum sağlayabilen örgütler sağlıklı olarak kabul edilmektedir. Bu örgütlerden biri de okuldur. Okulun sağlıklı olması amaç gerçekleştirme, yenileşme ve gelişim için gereklidir.

Sağlıklı bir okul enerjisini göreve yöneltir, sağlıklı okulda öğrenci, öğretmen ile yönetici arasındaki ilişkiler uyumludur ve sağlıklı okullar yüksek düzeyde başarılıdır

(Hoy, Tarter ve Bliss, 1990). Bir okuldaki örgütsel canlılık ne kadar sağlıklı olursa, bireyler ve yöneticiler birbirlerine o kadar çok güvenirler (Hoy ve Feldman, 1987). Örgüt sağlığı, örgütün amaçlarına ulaşabilme başarısıdır. Örgütün bir fonksiyonu düzgün bir şekilde çalışmazsa, diğer boyutlar birbirini etkiler ve tüm sistemde sorunlara neden olur (Childers ve Fairman, 1986). Sağlıklı bir okul; teknik, yönetsel ve kurumsal düzeyleri uyum içinde çalışan örgüttür. Sağlıklı bir örgüt, faydalı ve anlamlı ihtiyaçları karşılamaktadır. Bununla birlikte, örgüt enerjisini kendi misyonunu gerçekleştirmeye yönlendirdiği sürece dışarıdan gelen rahatsız edici güçlerle mücadele edebilir (Hoy ve Miskel, 2015).

Rahatsız edici dış güçlerin bulunduğu, kaotik gelişme ve değişmelerin yaşandığı günümüz koşullarında okulların hedef ve amaçlarına daha etkili bir şekilde ulaşabilmesi için okuldaki tüm paydaşların birlikte hareket ederek kararlara katılması, herkesin özgürce düşüncesini söyleyebilmesi, uygulama ve kararları benimsemesi, değişime uyum sağlayabilmesi önem arz etmektedir. Örgüt sağlığı bu noktada özellikle çok önemlidir.

Örgüt sağlığının birtakım alt boyutları bulunmaktadır. Hoy ve diğerleri (1991) tarafından konu üzerinde yapılan araştırmalarla desteklenen, örgüt sağlığının alt boyutları şunlardır (Hoy ve Feldman, 1987; Hoy ve diğerleri, 1991); kurumsal bütünlük, müdürün etkisi, nezaket, teşvik edici yapı, kaynak desteği, moral, akademik vurgu.

Örgüt sağlığı ile ilgili yapılan başlıca araştırmalar incelendiğinde; örgüt sağlığının örgütsel bağlılık (Hoy ve diğerleri, 1990), katılımcı yönetim (Ransom, 1990), örgütsel güven (Barnes, 1994), kararlara katılım (Barnes, 1994), iletişim stratejileri (Holt, 1999), öğrenci başarısı (Hoy ve Hannum, 1997; Jaworowski, 2003; Smith, 2002) ile ilişkisinin ele alındığı görülmektedir. Örgütsel bağlılık, katılımcı yönetim, örgütsel güven, kararlara katılım, iletişim stratejileri ve öğrenci başarısının bulunduğu sağlıklı bir okul atmosferinde; kaliteli bir öğretimden ve etkili bir okul yapısından da söz edilebilir. Bu durumda okullar da sosyal sermaye birikiminin artırılmasını ve işlevsel kullanılmasını sağlayabilir.

Okullarda sosyal sermaye birikiminin artırılmasına ve işlevsel kullanılmasına katkı sağlayabilecek paydaşlar arasında yer alan öğretmenler için mevcut olan sosyal sermaye, öğretim kalitesi açısından önemlidir; burada önemli olan husus, öğretmenler arasındaki ilişkiler ile bu ilişkilerin öğretme ve öğrenmeye katkı sağlama işlevini yerine getirip getirmediği durumudur (Schaaf, 2017).

Öğretmenin sosyal sermayesi, öğretmenin yeni öğretim stratejilerini öğrenebilme gibi birtakım gelişmeler yoluyla kişisel ağların kapsamını içerir (Leana ve Pil, 2006); öğretmenlerin ilişkilerini şekillendiren pozitif güven normlarının varlığı veya yokluğu, örneğin, yapıcı eleştiriyi kabul etme olasılığını artırma veya azaltmaya, ayrıca verimli veya verimsiz grup karar verme süreçlerine yol açar (Bryk ve Schneider, 1996); bir öğretmenin ağları üzerinden mevcut olan ve ilgili bilgi ve kaynaklara erişimini sağlayan uzmanlık düzeyi oluşturur (Coburn, Russell, Kaufman ve Stein, 2012; Jackson ve Bruegmann, 2009; Taylor ve Tyler, 2012); işbirliği fırsatları içinde gerçekleşen etkileşimlerin derinliği, öğretmenleri öğrenci çalışmaları hakkında daha derin bir anlayışa kavuşturma ya da müdahale gruplarını planlamalarını sağlar (Coburn, Mata ve Choi, 2013; Horn ve Little, 2010).

Çeşitli araştırmalar, öğretmenlerin sosyal sermayesine odaklanmış ve etkili okulların, öğretmenlerin sürekli işbirliği yaptığı ve öğretimsel tavsiyelere dönük birbirlerine güvendikleri bir ortam olarak tanımlandığını bulmuştur. Etkili okullara yönelik yapılan bir araştırmada, en başarılı okullarda sürekli olarak yüksek düzeyde güven tespit edilmiştir (Bryk ve Schneider, 2003). Sosyal sermayenin önemini göstermek doğrultusunda, eğitim reformunun asırlık eleştirisi düşünüldüğünde; reform hiçbir fark oluşturmaz, çünkü her öğretmen “sadece kapısını kapatır ve en iyi çalıştığını bildiği yolu öğretir” (yani, insanlar yaptıklarını yapmaya devam eder) sözü karşımıza çıkmaktadır. Bu özlü söz, yaygın sosyal sermaye eksikliğinin yol açtığı sorunlara işaret etmektedir; öğretmenler birbirlerine güvenmediğinde, işbirliği yapmadığında veya birbirlerinden öğrenemediklerinde değişime karşı çıkılabilir ve okuldaki gelişim azalabilir (Schaaf, 2017). Bu durum da karşılıklı olarak sağlıksız bir okul ortamı ve

atmosferine yol açabilir; bunun sonucunda ise döngüsel bir şekilde, yetersiz ve işlevsiz bir sosyal sermaye birikimi meydana gelebilir.

Sosyal sermaye ve sağlıklı bir yapı tüm örgütlerde önemlidir ama özellikle ham maddesi insan olan okullar açısından daha da önemlidir. Çünkü insanlar arasındaki ilişki ve bu ilişkilerin güvene dayalı olması, örgütlerin amaçlarına ulaşmasına önemli derecede katkı sağlamaktadır. Aynı şekilde üyelerin kararlara katılımı yoluyla amaçlara ulaşılması sağlanabilir. Tüm bunlar sosyal sermayenin varlığı ve sürekli geliştirilmesine, özellikle işlevsel kullanılmasına bağlıdır. İşlevsel kullanılan ve sürekli geliştirilen sosyal sermaye; teşvik eden, destek sağlayan, akademik başarıyı hedefleyen ve morali yükselten sağlıklı okullar oluşturulmasına önemli düzeyde etkide bulunabilir.

Yurt içi ve yurt dışı araştırmalar incelendiğinde; konu edinen belli boyutlar ile bu çalışmaya benzer araştırmalar mevcuttur. Ayrıca araştırmalar genellikle işletme örgütleri temelinde ele alındığından, bu araştırma eğitim örgütlerini temel alması açısından farklılık göstermekte ve önem arz etmektedir. Bu nedenle bu araştırma, ilkokullarda görev yapan öğretmen algılarına göre sosyal sermaye ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki düzeyini belirleyerek eğitim örgütlerine, eğitim yöneticilerine, öğretmenlere ve akademisyenlere bir ışık tutabileceğinden önemlidir. Araştırma, ilkokullarda sosyal sermayenin kullanılıp geliştirilmesi ile sağlıklı okulların oluşturulması için gerekli olan koşul ve durumlar hakkında fikir verebilir. Bu doğrultuda, araştırmanın ana problemi aşağıdaki şekildedir:

- İlkokullarda görev yapan öğretmen algılarına göre, okulun sosyal sermayesi ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki ne düzeydedir?

Ana problem kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen algılarına göre, okulun sosyal sermayesi ne düzeydedir?
2. Öğretmen algılarına göre, okulun örgüt sağlığı ne düzeydedir?
3. Öğretmen algılarına göre, okulun sosyal sermayesi ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki ne düzeydedir?

4. Öğretmen algılarına göre, güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım ile bağlılık ve aidiyet boyutlarına ilişkin okulların sosyal sermayesi; örgüt sağlığının kurumsal bütünlük, müdürün etkisi, nezaket, teşvik edici yapı, kaynak desteği, moral ile akademik vurgu boyutlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilkokullarda görev yapan öğretmen algılarına göre okulun sosyal sermayesi ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki düzeyini belirlemeye yönelik betimsel nitelikte ilişkisel tarama modelindedir. İlişkisel araştırma türünün en yaygın çeşitlerinden biri, korelasyonel araştırma yöntemidir. İlişkisel tarama, iki veya daha çok değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2010). Bu amaçla, öğretmen algılarına göre okulun sosyal sermayesi ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara'nın sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi farklı olan üç ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Belirlenen ilçeler; Çankaya, Etimesgut ve Sincan'dır. Bu ilçelerden Çankaya ilçesi, sosyo-ekonomik düzeyi en yüksek; Sincan ilçesi ise en düşük sosyo-ekonomik düzeye sahiptir. Sosyo-ekonomik düzeyin tespitinde; Demir (2017) tarafından Ankara Kalkınma Ajansı, Türkiye İstatistik Kurumu gibi kurum ve kuruluş verilerinden de yararlanılarak hazırlanan çalışmada yer alan Ankara'daki tüm ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması ve endeks değerleri temel alınmıştır.

Örneklemin evreni temsil edebilmesi için her bir ilçeden belli oranda öğretmen ve okulun seçilmesi gerekmektedir. İlçelerin çalışmada yeterince temsil edilebilmesi için;

öğretmenlerin örnekleme alınmasında, öncelikle seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme alınarak, evrendeki alt grupların (Çankaya, Etimesgut ve Sincan) evrendeki ağırlıkları oranında örnekleme temsili sağlanmıştır, sonrasında ise alt evrenlerden örnekleme alma işlemi basit seçkisiz örnekleme ile gerçekleştirilmiştir. Basit seçkisiz ve tabakalı örnekleme yöntemleri, seçkisiz örnekleme yöntemleri arasında yer almaktadır. Seçkisizlik (yansızlık), örneklemede temel alınan birimlerin örnekleme için seçilme olasılıklarının eşit olmasını tanımlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2016-2017 Öğretim Yılı Eğitim İstatistikleri'ne göre seçilmiş ilçelerde toplam 158 ilkokulda görev yapan öğretmen sayısı toplam 5029'dur. Gerçekleştirilen hesaplamalar sonucunda; çalışmanın örnekleme büyüklüğü için alt sınır, 357 olarak belirlenmiştir. Fakat çalışmada örnekleme büyüklüğü olarak 475 tercih edilerek, evrenin %9.45'lik bir bölümü örnekleme seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, ilkokullarda görev yapan öğretmen algılarına göre okulların sosyal sermaye düzeyini ve örgüt sağlığını belirlemeye yönelik iki farklı ölçek kullanılmıştır. Her iki ölçek de, boyut ve maddesel olarak; konu alanları ile ilgili teori üretmiş veya çalışma yapmış öncü ve önemli nitelikteki uzman ya da otoritelerce ortaya konan görüşlerle örtüşmektedir.

Sosyal sermaye ölçeği

Çalışmada okulların sosyal sermaye düzeyini belirlemek için Şahin (2011) tarafından geliştirilen "Sosyal sermaye ölçeği" kullanılmıştır. Sosyal sermaye ölçeği, beşli Likert tipinde hazırlanmış bir ölçektir. Okullardaki sosyal sermaye düzeyini ölçmeyi amaçlayan ve 45 maddeden oluşan araç, beş teorik boyut temel alınarak geliştirilmiştir. Bu boyutlar; güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım ile bağlılık ve aidiyet şeklindedir. Bu çerçevede, aracın faktör desenini doğrulamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda; gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklama durumlarına ilişkin t değerleri .01

düzeyinde manidar bulunmuştur. Modelde tüm maddeler için manidar t değerlerinin elde edilmesi nedeniyle tüm göstergelere model içerisinde yer verilmiştir. Sosyal Sermaye Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Sermaye Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum ölçümleri	Ölçüm değeri	Referans aralığı
P	.00	< .01
X ² /sd	3.25	< 5
RMSEA	.08	≤ .08
GFI - AGFI	.62 - .58	< .90
RMR	.06	< .08
NNFI - CFI	.95 - .95	≥ .95

Tablo incelendiğinde; p değerinin .01 düzeyinde manidar olduğu görülmektedir. Pek çok doğrulayıcı faktör analizinde örneklemin büyük olması nedeniyle p değerinin manidar olması normaldir. Bu nedenle iki matris arasındaki uyuma ilişkin alternatif uyum indeksleri değerlendirilmiştir.

Bu çerçevede, ilk yapılan analiz için X²/sd oranının orta düzeyde uyum değeri verdiği, RMSEA değerine ait uyum indeksinin iyi olduğu, GFI ve AGFI'ın zayıf, standardize edilmiş RMR'ın iyi, son olarak ise NNFI ve CFI'ın mükemmel bir uyuma sahip olduğu ifade edilebilir.

Bu çerçevede sonuç olarak, sosyal sermaye ölçeğinin 45 maddeden oluşan beş faktörlü yapısının (güven faktörünün 9, norm ve değerler faktörünün 12, sosyal ağlar faktörünün 5, ilgi-etkileşim ve katılım faktörünün 11, bağlılık ve aidiyet faktörünün ise 8 maddeli) bir model olarak doğrulandığı ifade edilebilir.

Bu doğrultuda güvenirlik analizleri kapsamında, öncelikle madde-toplam korelasyonu kullanılarak madde analizine bakılmıştır. Ayrıca, cronbach alfa kullanılarak ölçeğin güvenirliğine bakılmıştır. Sosyal Sermaye Ölçeği'nin güvenirlik analizi sonuçlarına tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Sermaye Ölçeği'nin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	Alfa değeri	Madde-toplam korelasyonu
Güven	.91	.68-.72
Norm ve değerler	.92	.61-.77
Sosyal ağlar	.70	.33-.64
İlgi-etkileşim ve katılım	.89	.38-.77
Bağlılık ve aidiyet	.92	.61-.82
Ölçek (Genel)	.97	.33-.82

Sosyal sermaye ölçeğinin genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) .97'dir. Bu bağlamda sosyal sermaye ölçeğinin genel iç tutarlılık katsayısının, ölçek puanlarının güvenilirliği için yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ölçekte yer alan tüm maddeler için madde-toplam korelasyonlarının .33 ile .82 arasında değiştiği görülmektedir. Madde-toplam korelasyonları incelendiğinde, ölçekteki maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Örgüt sağlığı ölçeği

Çalışmada okulların örgüt sağlığını belirlemek için örgüt sağlığı çalışmalarında yüksek geçerlik ve güvenilirliği nedeniyle sıklıkla tercih edilen “Örgüt sağlığı ölçeği-Organizational health inventory (OHI)” kullanılmıştır. “Örgüt sağlığı ölçeği (OHI)”, Hoy ve Miskel (1991) tarafından örgüt sağlığını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Cemaloğlu (2006; 2007) ise “Örgüt sağlığı ölçeği” ni dilsel ve kültürel açıdan eğitim sistemimize uygun hale getirerek Türkçeye uyarlanmıştır. Örgüt sağlığı ölçeği, dörtlü Likert tipinde hazırlanmış bir ölçektir. Okullardaki örgüt sağlığı düzeyini ölçmeyi amaçlayan ve 44 maddeden oluşan araç, yedi teorik boyut temel alınarak geliştirilmiştir. Bu boyutlar; kurumsal bütünlük, müdürün etkisi, nezaket, teşvik edici yapı, kaynak desteği, moral ile akademik vurgu şeklindedir. Bu çerçevede, aracın faktör desenini doğrulamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda; gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklama durumlarına ilişkin t değerleri .01 düzeyinde manidar bulunmuştur. Modelde tüm maddeler için manidar t değerlerinin de elde edilmesi nedeniyle tüm göstergelere model içerisinde yer

verilmiştir. Örgüt Sağlığı Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Örgüt Sağlığı Ölçeği'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Uyum ölçümleri	Ölçüm değeri	Referans aralığı
p	.00	< .01
X ² /sd	2.92	< 5
RMSEA	.08	≤ .08
GFI - AGFI	.66 - .61	< .90
RMR	.08	≤ .08
NNFI - CFI	.92 - .93	> .90

Tablo incelendiğinde; p değerinin .01 düzeyinde manidar olduğu görülmektedir. Pek çok doğrulayıcı faktör analizinde örneklemin büyük olması nedeniyle p değerinin manidar olması normaldir. Bu nedenle iki matris arasındaki uyuma ilişkin alternatif uyum indeksleri değerlendirilmiştir.

Bu çerçevede, ilk yapılan analiz için X²/sd oranının mükemmel düzeyde uyum değeri verdiği, RMSEA değerine ait uyum indeksinin iyi olduğu, GFI ve AGFI'ın zayıf, standardize edilmiş RMR'ın iyi, son olarak ise NNFI ve CFI'ın iyi bir uyuma sahip olduğu ifade edilebilir.

Bu çerçevede sonuç olarak, örgüt sağlığı ölçeğinin 44 maddeden oluşan yedi faktörlü yapısının (kurumsal bütünlük faktörünün 7, müdürün etkisi faktörünün 5, nezaket faktörünün 5, teşvik edici yapı faktörünün 5, kaynak desteği faktörünün 5, moral faktörünün 9, akademik vurgu faktörünün ise 8 maddeli) bir model olarak doğrulandığı ifade edilebilir.

Bu doğrultuda güvenilirlik analizleri kapsamında, öncelikle madde-toplam korelasyonu kullanılarak madde analizine bakılmıştır. Ayrıca, cronbach alfa kullanılarak ölçeğin güvenilirliğine bakılmıştır. Örgüt Sağlığı Ölçeği'nin güvenilirlik analizi sonuçlarına tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Örgüt Sağlığı Ölçeği'nin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	Alfa değeri	Madde-toplam korelasyonu
Kurumsal bütünlük	.70	.30-.45
Müdürün etkisi	.76	.30-.64
Nezaket	.84	.55-.75
Teşvik edici yapı	.82	.45-.74
Kaynak desteği	.91	.64-.83
Moral	.85	.39-.73
Akademik vurgu	.82	.36-.64
Ölçek (Genel)	.94	.30-.83

Örgüt sağlığı ölçeğinin genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach alfa) .94'tür. Bu bağlamda örgüt sağlığı ölçeğinin genel iç tutarlılık katsayısının, ölçek puanlarının güvenilirliği için yeterli olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ölçekte yer alan tüm maddeler için madde-toplam korelasyonlarının .30 ile .83 arasında değiştiği görülmektedir. Madde-toplam korelasyonları incelendiğinde, ölçekteki maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Kullanılacak istatistik analizlerin belirlenmesi amacıyla, öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Normallik değerlerinin belirlenmesinde, Kolmogrov-Smirnov Testi kullanılmıştır. Test sonucunda; sosyal sermaye ve örgüt sağlığı ölçeklerinin kolmogrov-smirnov testi değerinin .05'den büyük ve $p > .05$ olması, ölçeklerdeki veri dağılımının normal dağılım gösterdiği anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2013). Bu bağlamda, araştırmanın alt problemlerinin sınanması için parametrik test teknikleri seçilmiştir.

İşlemler ve Veri Analizi

Çalışmanın gerçekleştirilmesi için gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Çalışmada, Araştırma ve Yayın Etiği'ne uyulmuştur. Araştırmada kullanılan ölçme aracı, Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan yasal izin belgesi ile örneklem kapsamındaki okullara gidilerek, 2017-2018 eğitim - öğretim yılı nisan ve mayıs ayları içerisinde uygulanmıştır.

Verilerin çözümlenmesi doğrultusunda, öncelikle aritmetik ortalama ve standart sapma tekniklerinden yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde, Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı (r) hesaplanmıştır. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenleri yordama düzeylerini belirlemek amacıyla, Çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizlerinin yorumlanmasında, standartlaştırılmış Beta (β) katsayıları ve bunların anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde; alt problemler çözümlenerek elde edilen bulgular açıklanmıştır.

Okulun Sosyal Sermaye Düzeyine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında; öğretmen algılarına göre, okulun sosyal sermaye düzeyi incelenmiştir. Tablo 5'te, okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 5. Okulun Sosyal Sermaye Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyutlar	N	\bar{x}	SS
Güven	475	3.60	.68
Norm ve değerler	475	3.79	.54
Sosyal ağlar	475	3.37	.67
İlgi-etkileşim ve katılım	475	3.62	.60
Bağlılık ve aidiyet	475	3.68	.70
Sosyal sermaye (Genel)	475	3.65	.54

Tablo incelendiğinde; öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının katılıyorum düzeyinde ($\bar{x} = 3.65$) olduğu görülmektedir. Ayrıca sosyal ağlar dışındaki tüm boyutlarda da, öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının katılıyorum; sosyal ağlar boyutunda ise öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının kısmen katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir.

Ortalamalar incelendiğinde; öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin güven ($\bar{x} = 3.60$), norm ve değerler ($\bar{x} = 3.79$), ilgi-etkileşim ve katılım ($\bar{x} = 3.62$) ile bağlılık ve aidiyet ($\bar{x} = 3.68$) boyutlarında algılarının katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir. Sosyal ağlar boyutunda ise öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının kısmen katılıyorum düzeyinde ($\bar{x} = 3.37$) olduğu görülmektedir. Boyutlar incelendiğinde, öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyini en yüksek algıladıkları boyut, norm ve değerler ($\bar{x} = 3.79$); en düşük algıladıkları boyut ise sosyal ağlar ($\bar{x} = 3.37$) olduğu görülmektedir.

Okulun Örgüt Sağlığı Düzeyine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; öğretmen algılarına göre, okulun örgüt sağlığı düzeyi incelenmiştir. Tablo 6'da, okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 6. Okulun Örgüt Sağlığı Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyutlar	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>
Kurumsal bütünlük	475	2.80	.56
Müdürün etkisi	475	2.89	.52
Nezakət	475	3.18	.60
Teşvik edici yapı	475	3.34	.50
Kaynak desteği	475	2.95	.75
Moral	475	3.13	.50
Akademik vurgu	475	2.93	.52
Örgüt sağlığı (Genel)	475	3.02	.40

Tablo incelendiğinde; öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının çoğu zaman düzeyinde ($\bar{x} = 3.02$) olduğu görülmektedir. Ayrıca teşvik edici yapı dışındaki tüm boyutlarda, öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının çoğu zaman; teşvik edici yapı boyutunda ise öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının her zaman düzeyinde olduğu görülmektedir.

Ortalamalar incelendiğinde; öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin kurumsal bütünlük ($\bar{x} = 2.80$), müdürün etkisi ($\bar{x} = 2.89$), nezaket ($\bar{x} = 3.18$), kaynak desteği ($\bar{x} = 2.95$), moral ($\bar{x} = 3.13$) ile akademik vurgu ($\bar{x} = 2.93$) boyutlarında algılarının çoğu zaman düzeyinde olduğu görülmektedir. Teşvik edici yapı boyutunda ise öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının her zaman düzeyinde ($\bar{x} = 3.34$) olduğu görülmektedir. Boyutlara göre öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyini en yüksek algıladıkları boyut teşvik edici yapı ($\bar{x} = 3.34$); en düşük algıladıkları boyut ise kurumsal bütünlük ($\bar{x} = 2.80$) olmuştur.

Okulun Sosyal Sermayesi ve Örgüt Sağlığı Arasındaki İlişki Düzeyine Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında; okulun sosyal sermayesi ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki düzeyi incelenmiştir. Tablo 7’de, değişkenler arası korelasyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 7. Değişkenler Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.Güven	1.00	.76**	.43**	.74**	.71**	.87**	.21**	.50**	.54**	.44**	.31**	.69**	.56**	.65**
2.Norm ve değerler		1.00	.54**	.74**	.70**	.89**	.21**	.46**	.55**	.49**	.36**	.56**	.52**	.62**
3.Sosyal ağlar			1.00	.57**	.52**	.66**	.02**	.18**	.23**	.20**	.27**	.24**	.31**	.29**
4.İlgi-etkileşim ve katılım				1.00	.79**	.91**	.12**	.46**	.50**	.42**	.34**	.60**	.55**	.60**
5.Bağlılık ve aidiyet					1.00	.88**	.15**	.51**	.56**	.50**	.36**	.69**	.64**	.68**
6.Sosyal sermaye (Genel)						1.00	.18**	.51**	.58**	.49**	.39**	.68**	.62**	.69**
7.Kurumsal bütünlük							1.00	.19**	.12**	.08*	.10**	.22**	.03**	.37**

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
8.Müdürün etkisi	1.00	.63**	.59**	.42**	.56**	.58**	.76**							
9.Nezaket		1.00	.82**	.38**	.61**	.63**	.80**							
10.Teşvik edici yapı			1.00	.45**	.57**	.65**	.79**							
11.Kaynak desteği				1.00	.35**	.59**	.66**							
12.Moral					1.00	.70**	.82**							
13.Akademik vurgu						1.00	.84**							
14.Örgüt sağlığı (Genel)							1.00							

** $p < .01$ * $p < .05$

Tablo incelendiğinde; değişkenler arası orta düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, *okulların* sosyal sermaye düzeyi arttıkça, okulların örgüt sağlığı düzeyinde de artış görülmektedir. Okullardaki sosyal sermaye ile örgüt sağlığı ($r = .69, p < .01$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ayrıca, okullardaki sosyal sermaye ile örgüt sağlığı arasındaki en yüksek pozitif yönlü anlamlı ilişkinin güven ile moral ($r = .69, p < .01$), bağlılık ve aidiyet ile moral ($r = .69, p < .01$) boyutları arasında orta düzeyde; en düşük pozitif yönlü anlamlı ilişkinin ise sosyal ağlar ile kurumsal bütünlük ($r = .02, p > .05$) boyutları arasında düşük düzeyde görülmektedir.

Tabloda alt boyutlar arasındaki ilişkiler incelendiğinde; sosyal sermayenin güven ile örgüt sağlığının kurumsal bütünlük ($r = .21, p < .01$), sosyal sermayenin norm ve değerler ile örgüt sağlığının kurumsal bütünlük ($r = .21, p < .01$), sosyal sermayenin ilgi-etkileşim ve katılım ile örgüt sağlığının kurumsal bütünlük ($r = .12, p < .01$), sosyal sermayenin bağlılık ve aidiyet ile örgüt sağlığının kurumsal bütünlük ($r = .15, p < .01$) boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin, fakat sosyal sermayenin sosyal ağlar ile örgüt sağlığının kurumsal bütünlük ($r = .02, p > .05$) boyutları arasında anlamlı olmayan bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Ayrıca sosyal

sermayenin tüm boyutları ile örgüt sağlığının diğer boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir.

Tabloda bulunan, sosyal sermaye ve örgüt sağlığının alt boyutlarının kendi aralarındaki ilişkileri ayrı ayrı incelendiğinde; sosyal sermayenin alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Buna göre, sosyal sermayenin alt boyutları arasında en yüksek pozitif yönlü anlamlı ilişki, ilgi-etkileşim ve katılım ile bağlılık ve aidiyet ($r = .79, p < .01$) boyutları arasında yüksek düzeyde; en düşük pozitif yönlü anlamlı ilişki ise güven ile sosyal ağlar ($r = .43, p < .01$) boyutları arasında orta düzeyde görülmektedir. Bu sonuçlara göre, sosyal sermayenin alt boyutlarının kendi içerisinde anlamlı bir bütünlük taşıdığı söylenebilir.

Son olarak, tabloda örgüt sağlığının alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğu görülmektedir. Sadece kurumsal bütünlük ile akademik vurgu boyutları arasında anlamlı olmayan bir ilişki görülmektedir. Buna göre, örgüt sağlığının alt boyutları arasında en yüksek pozitif yönlü anlamlı ilişkinin nezaket ile teşvik edici yapı ($r = .82, p < .01$) boyutları arasında yüksek düzeyde; en düşük pozitif yönlü anlamlı ilişkinin ise kurumsal bütünlük ile kaynak desteği ($r = .10, p < .05$) boyutları arasında düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, örgüt sağlığının alt boyutlarının kendi içerisinde anlamlı bir bütünlük taşıdığı söylenebilir.

Okulun Sosyal Sermayesi ve Örgüt Sağlığı Arasındaki İlişki Düzeyine Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında; okulların sosyal sermayesinin, örgüt sağlığının boyutlarını anlamlı düzeyde yordama durumu incelenmiştir. Çalışmada, örgüt sağlığı alt boyutlarının yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına ayrı başlıklar halinde yer verilmiştir.

Kurumsal bütünlük boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Tablo 8'de, kurumsal bütünlük boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 8. Kurumsal Bütünlük Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart		t	p	İkili r	Kısmi R
		Hata B	β				
Sabit	2.078	.183	---	11.326	.000	---	---
Güven	.121	.064	.146	1.893	.059	.212	.087
Norm ve değerler	.231	.081	.221	2.839	.005*	.216	.130
Sosyal ağlar	-.107	.047	-.127	-2.258	.024*	.020	-.104
İlgi-etkileşim ve katılım	-.100	.080	-.108	-1.249	.212	.128	-.058
Bağlılık ve aidiyet	.038	.063	.048	.601	.548	.155	.028
R= .264 R ² = .070		F _(5,469) = 7.025		p= .000			

* p < .05

Tabloda; yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, güven ile kurumsal bütünlük arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .21$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .08$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Norm ve değerler ile kurumsal bütünlük arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .21$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .13$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Sosyal ağlar ile kurumsal bütünlük arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .02$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = -.10$ olarak hesaplandığı görülmektedir. İlgi-etkileşim ve katılım ile kurumsal bütünlük arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .12$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = -.05$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bağlılık ve aidiyet ile kurumsal bütünlük arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .15$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .02$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

Güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri birlikte, kurumsal bütünlük ile düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R = .264$, $R^2 = .070$, $p < .01$). Adı geçen beş değişken birlikte, kurumsal bütünlük puanlarındaki toplam varyansın %7'sini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin kurumsal bütünlük üzerindeki göreceli önem sırası; norm ve değerler, güven, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise norm ve değerler ile sosyal ağlar değişkenlerinin kurumsal bütünlük üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Güven, ilgi-etkileşim ve katılım ile bağlılık ve aidiyet değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, kurumsal bütünlük alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) şu şekildedir: Kurumsal bütünlük = $2.078 + .121$ Güven + $.231$ Norm ve değerler - $.107$ Sosyal ağlar - $.100$ İlgi-etkileşim ve katılım + $.038$ Bağlılık ve aidiyet.

Müdürün etkisi boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Tablo 9'da, kurumsal bütünlük boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 9. Müdürün Etkisi Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	1.228	.146	---	8.408	.000	---	---
Güven	.170	.051	.220	3.357	.001*	.505	.153
Norm ve değerler	.125	.065	.128	1.924	.055	.464	.088
Sosyal ağlar	-.137	.038	-.174	-3.629	.000*	.189	-.165
İlgi-etkileşim ve katılım	.049	.064	.056	.767	.444	.464	.035

Bağlılık ve aidiyet	.235	.050	.314	4.657	.000*	.514	.210
$R = .570$ $R^2 = .325$	$F_{(5,469)} = 45.119$		$p = .000$				

* $p < .05$

Tabloda; yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, güven ile müdürün etkisi arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .50$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .15$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Norm ve değerler ile müdürün etkisi arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .46$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .08$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Sosyal ağlar ile müdürün etkisi arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .18$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = -.16$ olarak hesaplandığı görülmektedir. İlgiletkileşim ve katılım ile müdürün etkisi arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .46$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .03$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bağlılık ve aidiyet ile müdürün etkisi arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .51$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .21$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

Güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri birlikte, müdürün etkisi ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R = .570$, $R^2 = .325$, $p < .01$). Adı geçen beş değişken birlikte, müdürün etkisi puanlarındaki toplam varyansın %32'sini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin müdürün etkisi üzerindeki göreceli önem sırası; bağlılık ve aidiyet, güven, sosyal ağlar, norm ve değerler, ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise güven, sosyal ağlar ile bağlılık ve aidiyet değişkenlerinin müdürün etkisi üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı

olduğu görülmektedir. Norm ve değerler ile ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, müdürün etkisi alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) şu şekildedir: Müdürün etkisi= 1.228 + .170 Güven + .125 Norm ve değerler - .137 Sosyal ağlar + .049 İlgi-etkileşim ve katılım + .235 Bağlılık ve aidiyet.

Nezaket boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Tablo 10'da, nezaket boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 10. Nezaket Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart		t	p	İkili r	Kısmi R
		Hata B	β				
Sabit	.879	.159	---	5.531	.000	---	---
Güven	.133	.055	.150	2.418	.016*	.542	.111
Norm ve değerler	.324	.070	.289	4.594	.000*	.556	.208
Sosyal ağlar	-.154	.041	-.170	-3.747	.000*	.236	-.171
İlgi- etkileşim ve katılım	.029	.070	.029	.423	.673	.509	.020
Bağlılık ve aidiyet	.273	.055	.318	4.984	.000*	.563	.224
R= .629 R ² = .395		F _(5,469) = 61.313		p= .000			

* p < .05

Tabloda; yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, güven ile nezaket arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .54) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .11 olarak hesaplandığı görülmektedir. Norm ve değerler ile nezaket arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .55) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki

korelasyonun $r = .20$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Sosyal ağlar ile nezaket arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .23$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = -.17$ olarak hesaplandığı görülmektedir. İlgi-etkileşim ve katılım ile nezaket arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .50$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .02$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bağlılık ve aidiyet ile nezaket arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .56$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .22$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

Güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri birlikte, nezaket ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R = .629$, $R^2 = .395$, $p < .01$). Adı geçen beş değişken birlikte, nezaket puanlarındaki toplam varyansın %40'ını açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin nezaket üzerindeki görece önem sırası; bağlılık ve aidiyet, norm ve değerler, sosyal ağlar, güven, ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise güven, norm ve değerler, sosyal ağlar ile bağlılık ve aidiyet değişkenlerinin nezaket üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Sadece ilgi-etkileşim ve katılım değişkeni önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, nezaket alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) şu şekildedir: $\text{Nezaket} = .879 + .133 \text{ Güven} + .324 \text{ Norm ve değerler} - .154 \text{ Sosyal ağlar} + .029 \text{ İlgi-etkileşim ve katılım} + .273 \text{ Bağlılık ve aidiyet}$.

Teşvik edici yapı boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Tablo 11'de, teşvik edici yapı boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 11. Teşvik Edici Yapı Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart		t	p	İkili r	Kısmi R
		Hata B	β				
Sabit	1.678	.140	---	11.966	.000	---	---
Güven	.024	.049	.033	.503	.615	.440	.023
Norm ve değerler	.305	.062	.329	4.904	.000*	.493	.221
Sosyal ağlar	-.114	.036	-.152	-3.145	.002*	.204	-.144
İlgi-etkileşim ve katılım	-.052	.061	-.063	-.852	.395	.420	-.039
Bağlılık ve aidiyet	.271	.048	.380	5.590	.000*	.506	.250
R= .558 R ² = .311		F _(5,469) = 42.394		p= .000			

* p < .05

Tabloda; yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, güven ile teşvik edici yapı arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin (r= .44) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .02 olarak hesaplandığı görülmektedir. Norm ve değerler ile teşvik edici yapı arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .49) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .20 olarak hesaplandığı görülmektedir. Sosyal ağlar ile teşvik edici yapı arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .42) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= -.14 olarak hesaplandığı görülmektedir. İlgi-etkileşim ve katılım ile teşvik edici yapı arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin (r= .42) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= -.03 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bağlılık ve aidiyet ile teşvik edici yapı arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .50) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .25 olarak hesaplandığı görülmektedir.

Güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri birlikte, teşvik edici yapı ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R = .558$, $R^2 = .311$, $p < .01$). Adı geçen beş değişken birlikte, teşvik edici yapı puanlarındaki toplam varyansın %31'ini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin teşvik edici yapı üzerindeki görece önem sırası; bağlılık ve aidiyet, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, güven değişkenleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise norm ve değerler, sosyal ağlar ile bağlılık ve aidiyet değişkenlerinin teşvik edici yapı üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Güven ile ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, teşvik edici yapı alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) şu şekildedir: Teşvik edici yapı = $1.678 + .024$ Güven + $.305$ Norm ve değerler - $.114$ Sosyal ağlar - $.052$ İlgi-etkileşim ve katılım + $.271$ Bağlılık ve aidiyet.

Kaynak desteği boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Tablo 12'de, kaynak desteği boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 12. Kaynak Desteği Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart		t	p	İkili r	Kısmi R
		Hata B	β				
Sabit	.917	.232	----	3.956	.000	----	----
Güven	-.009	.080	-.008	-.111	.912	.313	-.005
Norm ve değerler	.251	.103	.181	2.447	.015*	.365	.112
Sosyal ağlar	.076	.060	.068	1.270	.205	.277	.059
İlgi-etkileşim ve katılım	.033	.102	.026	.320	.749	.344	.015
Bağlılık ve aidiyet	.201	.080	.188	2.509	.012*	.367	.115
R= .401 R ² = .161		F _(5,469) = 17.939		p= .000			

* p < .05

Tabloda; yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, güven ile kaynak desteği arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin (r= .31) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= -.005 olarak hesaplandığı görülmektedir. Norm ve değerler ile kaynak desteği arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .36) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .11 olarak hesaplandığı görülmektedir. Sosyal ağlar ile kaynak desteği arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin (r= .27) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .05 olarak hesaplandığı görülmektedir. İlgi-etkileşim ve katılım ile kaynak desteği arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin (r= .34) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .01 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bağlılık ve aidiyet ile kaynak desteği arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .36) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .11 olarak hesaplandığı görülmektedir.

Güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri birlikte, kaynak desteği ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R = .401$, $R^2 = .161$, $p < .01$). Adı geçen beş değişken birlikte, kaynak desteği puanlarındaki toplam varyansın %16'sını açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin kaynak desteği üzerindeki göreceli önem sırası; bağlılık ve aidiyet, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, güven değişkenleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise norm ve değerler ile bağlılık ve aidiyet değişkenlerinin kaynak desteği üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Güven, sosyal ağlar ile ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, kaynak desteği alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) şu şekildedir: Kaynak desteği = $.917 - .009$ Güven + $.251$ Norm ve değerler + $.076$ Sosyal ağlar + $.033$ İlgi-etkileşim ve katılım + $.201$ Bağlılık ve aidiyet.

Moral boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Tablo 13'te, moral boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 13. Moral Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	1.228	.107	---	11.493	.000	---	---
Güven	.328	.037	.447	8.849	.000*	.699	.378
Norm ve değerler	-.023	.047	-.025	-4.82	.630	.561	-.022
Sosyal ağlar	-.158	.028	-.212	-5.725	.000*	.240	-.256
İlgi- etkileşim ve katılım	.019	.047	.023	.408	.683	.602	.019
Bağlılık ve aidiyet	.346	.037	.487	9.386	.000*	.695	.398
R= .774 R ² = .599		F _(5,469) = 140.369 p= .000					

* p < .05

Tabloda; yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, güven ile moral arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .70) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .38 olarak hesaplandığı görülmektedir. Norm ve değerler ile moral arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin (r= .56) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= -.02 olarak hesaplandığı görülmektedir. Sosyal ağlar ile moral arasında pozitif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .24) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= -.25 olarak hesaplandığı görülmektedir. İlgi-etkileşim ve katılım ile moral arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin (r= .60) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .01 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bağlılık ve aidiyet ile moral arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişkinin (r= .70) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun r= .40 olarak hesaplandığı görülmektedir.

Güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri birlikte, moral ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir (R= .774,

$R^2 = .599$, $p < .01$). Adı geçen beş değişken birlikte, moral puanlarındaki toplam varyansın %60'ını açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin moral üzerindeki görelî önem sırası; bağıllık ve aidiyet, güven, sosyal ağlar, norm ve değerler, ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise güven, sosyal ağlar ile bağıllık ve aidiyet değişkenlerinin moral üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Norm ve değerler ile ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, moral alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) şu şekildedir: Moral= 1.228 + .328 Güven - .023 Norm ve değerler - .158 Sosyal ağlar + .019 İlgi-etkileşim ve katılım + .346 Bağıllık ve aidiyet.

Akademik vurgu boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları

Tablo 14'te, akademik vurgu boyutunun yordanmasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 14. Akademik Vurgu Boyutunun Yordanmasına İlişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	.972	.133	---	7.305	.000	---	---
Güven	.155	.046	.200	3.349	.001*	.568	.153
Norm ve değerler	.039	.059	.040	.659	.510	.521	.030
Sosyal ağlar	-.050	.034	-.063	-1.450	.148	.317	-.067
İlgi-etkileşim ve katılım	.040	.058	.046	.684	.495	.559	.032
Bağıllık ve aidiyet	.348	.046	.466	7.585	.000*	.640	.331
$R = .662$ $R^2 = .438$		$F_{(5,469)} = 73.158$		$p = .000$			

* $p < .05$

Tabloda; yordayıcı değişkenlerle bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde, güven ile akademik vurgu arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .56$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .15$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Norm ve değerler ile akademik vurgu arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .52$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .03$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Sosyal ağlar ile akademik vurgu arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .31$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = -.06$ olarak hesaplandığı görülmektedir. İlgiletkileşim ve katılım ile akademik vurgu arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı olmayan bir ilişkinin ($r = .55$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .03$ olarak hesaplandığı görülmektedir. Bağlılık ve aidiyet ile akademik vurgu arasında pozitif ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin ($r = .64$) olduğu, ancak diğer değişkenler kontrol edildiğinde iki değişken arasındaki korelasyonun $r = .33$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

Güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri birlikte, akademik vurgu ile orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R = .662$, $R^2 = .438$, $p < .01$). Adı geçen beş değişken birlikte, akademik vurgu puanlarındaki toplam varyansın %44'ünü açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin akademik vurgu üzerindeki görece önem sırası; bağlılık ve aidiyet, güven, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, norm ve değerler değişkenleri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise güven ile bağlılık ve aidiyet değişkenlerinin akademik vurgu üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Norm ve değerler, sosyal ağlar ile ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri önemli bir etkiye sahip değildir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre, akademik vurgu alt boyutunun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) şu şekildedir: Akademik vurgu = $.972 +$

.155 Güven + .039 Norm ve değerler - .050 Sosyal ağlar + .040 İlgi-etkileşim ve katılım + .348 Bağlılık ve aidiyet.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın birinci bulgusuna göre; öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının katılıyorum düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, yönetici ve öğretmenlerin işbirliği ruhuna sahip olmalarından ve güvene dayalı ilişkilere önem vermelerinden kaynaklanabilir. Bu bulgu, okullardaki örgüt sağlığı düzeyi ile benzerlik göstermektedir; okullarda hem etkin ve geliştirilebilen bir sosyal sermaye, hem de sağlıklı bir örgütsel iklimin varlığından söz edilebilir. Ayrıca sosyal ağlar dışındaki tüm boyutlarda da, öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının katılıyorum; sosyal ağlar boyutunda ise öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin algılarının kısmen katılıyorum düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre; öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyini en yüksek algıladıkları boyut, norm ve değerler olmuştur. Bu durum, ilkokullarda ve öğretmenlerde sosyolojik yaptırımların etkin olmasından ve ahlaki değerlerin özümsemesinden kaynaklanabilir. Bu bulgu, okullarda norm ve değerler unsurunun önemli ölçüde yer aldığı şeklinde yorumlanabilir; norm ve değerlerden yeterli ve etkili bir şekilde yararlanılması ile birlikte okullarda sosyal sermayenin geliştirilmesi ve etkili bir şekilde kullanılmasının sağlanabileceği, daha başarılı bir yapı, kişiler arası bağlılık, işbirliği ve güvenin oluşabileceği ifade edilebilir. Norm ve değerler, sahip oldukları güç aracılığıyla bireylerde bir grup ve topluluğa ait olmanın ne anlama geldiğine ilişkin duyguları güçlendirerek davranışları yönlendiren temel algılamaların şekillenmesinde önemli bir paya sahiptir. Herhangi bir toplum ya da örgütsel yapının başarıya ulaşmasında, bu yapının var olan potansiyellerine olumlu bir bakışa sahip olmasını sağlayacak norm ve değerleri içinde taşıması önemlidir (Vermaak, 2006). Fukuyama'ya (2005) göre bir topluluktaki norm ve değerlerin alışkanlık durumuna gelmesi ile birlikte kişiler arası bağlılık oluşur ve böylece sosyal sermaye birikimi kazanılmış olur. Bu yolla kazanılan işbirliği, güvenin de artmasını sağlar (Coleman, 1988).

Ayrıca; öğretmenlerin okulun sosyal sermaye düzeyini en düşük algıladıkları boyut, sosyal ağlar olmuştur. Bu durum, ilkokullarda ve öğretmenlerde sosyal ilişkiler ve iletişim ağlarının yeterli düzeyde bulunmamasından kaynaklanabilir. Bu bulgu, okullarda sosyal ağlar unsurunun yeterli düzeyde bulunmadığı şeklinde yorumlanabilir; sosyal ağlardan yeterli ve etkili bir şekilde yararlanılmamasının okullarda sosyal sermayenin daha az geliştirilmesi ve kullanılmasına yol açabileceği, kişiler arası bağlılık, iletişim, işbirliği ve güven oluşumunda birtakım sorunlarla karşılaşabileceği ifade edilebilir. Bütün sosyal sermaye kuramlarının temel ilkesi; sosyal ilişkilerin, bireylerin sahip olabileceği en değerli unsur olduğudur (Lin, 2001). Sosyal ağlar ve buna dayalı şekillenen gruplar, örgütsel yapılarda bağlılık duygusunun da kaynağıdır (Cohen ve Prusak, 2001). Birtakım iletişim ağları ile birbirlerine bağlanan insanlar, ortak değerlerini bu iletişim ağlarının diğer üyeleriyle paylaşma eğilimindedirler. Bu iletişim ağları, bir kaynak oluşturmaları sebebiyle bir tür sermaye oluşumu olarak görülebilir (Field, 2008). Sosyal ağlar, karşılıklılığa ilişkin normları besleyerek güçlendirir ve toplumsal güvenin oluşmasına imkân tanır. Böylece sosyal ağlar, iletişim ve işbirliğini kolaylaştırarak bireylerin ortaklaşa uygulamalarına yönelik sorunları kararlı bir şekilde çözmelerine yardımcı olur (Putnam, 1995). Okulun sosyal sermaye düzeyine ilişkin araştırma bulguları; Ekinci (2008), Namalır (2015), Günkör (2016) ile Kahraman ve Summak (2016) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın ikinci bulgusuna göre; öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının çoğu zaman düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, ilkokullarda etkili iletişim becerilerine sahip ve destekleyici bir okul liderliğinden, ayrıca işbirlikçi ve katılımcı paydaş yönetiminden kaynaklanabilir. Bu bulgu, okullardaki sosyal sermaye düzeyi ile benzerlik göstermektedir; okullarda hem sağlıklı bir örgütsel iklim, hem de etkin ve geliştirilebilen bir sosyal sermayenin varlığından söz edilebilir. Ayrıca teşvik edici yapı dışındaki tüm boyutlarda, öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının çoğu zaman; teşvik edici yapı boyutunda ise öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin algılarının her zaman düzeyinde olduğu belirlenmiştir.

Araştırma bulgularına göre; öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyini en yüksek algıladıkları boyut, teşvik edici yapı olmuştur. Bu durum, ilkokullarda destekleyici bir yönetim yapısından kaynaklanabilir. Bu bulgu, okullarda teşvik edici bir yapının önemli ölçüde bulunduğu şeklinde yorumlanabilir; teşvik edici bir yapı ile birlikte okullarda sağlıklı bir iklimin, destekleyici ortamların oluşabileceği ve böylece başarılı durumların yaşanabileceği ifade edilebilir. Teşvik edici yapı boyutu, örgüt yöneticisinin görev ve sorumlulukları ile ilgili davranışlarını içerir. İşgörenlerden beklentiler, performans standartları ve politikalar çalışanlara şeffaf bir şekilde açıklanır. Okullar açısından bu boyut; okul yönetiminin yönetsel faaliyetlerdeki başarısını ifade eder. Okul müdürü, okul başarısı için önceden belirlenen performans standartları doğrultusunda amaçları gerçekleştirmeye çalışır ve öğretmenler de okul müdürünü destekler (Hoy ve Feldman, 1987).

Ayrıca; öğretmenlerin okulun örgüt sağlığı düzeyini en düşük algıladıkları boyut, kurumsal bütünlük olmuştur. Bu durum, çevre ile yeterli derecede etkili bir iletişim ve uyuma sahip olamayan bir yönetim anlayışından kaynaklanabilir. Bu bulgu, okullarda kurumsal bütünlüğün yeterli düzeyde sağlanamadığı şeklinde yorumlanabilir; kurumsal bütünlüğün yeterli ve etkili bir şekilde sağlanılmaması ile birlikte okullarda sağlıklı bir yapı, taleplerle etkisiz mücadele, zarar verici durumlara müdahale edememe ve yetersiz iletişim gibi birtakım sorunların yaşanabileceği ifade edilebilir. Kurumsal bütünlük, örgütün yönetsel ve örgütsel süreçlerinde çevresi ile uyum içinde olmasını ifade eder. Okullar açısından bu boyut; okuldaki bütün çalışanların okul amaçlarını kabul etmeleri, bu amaçlarla bütünleşmeleri, okulun eğitim programı ve vizyonunu kabul etmeleri, okulun çevresinde örgütlenmiş gruplarla iletişim içerisinde olmalarını ifade eder. Ayrıca okulun, eğitim programları ile bir bütünlük içerisinde olmasını da belirtir. Kurumsal bütünlük, dış çevreden gelecek zarar verici baskılara okulun başarılı bir biçimde karşı koyma yeteneğine sahip olmasıdır. Öğretmenler, aile ve çevreden gelen uygun olmayan taleplere karşı korunur; okul, bu taleplere başarılı bir biçimde karşı koyar (Hoy ve Feldman, 1987). Okulun örgüt sağlığı düzeyine ilişkin araştırma bulguları; Akıl (2005), Özdemir (2006), Çoban (2007), Buluç (2008), Receptoğlu (2011), Taneri (2011), Kıvrak

(2013), Güçlü, Recepoğlu ve Kılınç (2014), Kiremitçi ve Gençler (2014), Kemer ve Aslan (2017) ile Tan (2017) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın üçüncü bulgusuna göre; değişkenler arası orta düzeyde pozitif yönlü ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. Başka bir deyişle, okulların sosyal sermaye düzeyi arttıkça, örgüt sağlığı düzeyinde de artış görülmüştür. Okullardaki sosyal sermaye ile örgüt sağlığı arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ayrıca, okullardaki sosyal sermaye ile örgüt sağlığı arasındaki en yüksek pozitif yönlü anlamlı ilişki güven ile moral, bağlılık ve aidiyet ile moral boyutları arasında orta düzeyde; en düşük pozitif yönlü anlamlı ilişki ise sosyal ağlar ile kurumsal bütünlük boyutları arasında düşük düzeyde görülmüştür.

Sosyal sermayeye ilişkin araştırma bulgularına göre; sosyal sermayenin alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğu ve sosyal sermayenin alt boyutlarının kendi içerisinde anlamlı bir bütünlük taşıdığı tespit edilmiştir.

Örgüt sağlığına ilişkin araştırma bulgularına göre; örgüt sağlığının alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğu ve örgüt sağlığının alt boyutlarının kendi içerisinde anlamlı bir bütünlük taşıdığı tespit edilmiştir. Sadece kurumsal bütünlük ile akademik vurgu boyutları arasında anlamlı olmayan bir ilişki görülmektedir. Örgüt sağlığının alt boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin olduğu ve örgüt sağlığının alt boyutlarının kendi içerisinde anlamlı bir bütünlük taşıdığına ilişkin araştırma bulgusu; Buluç (2008) ile Recepoğlu ve Özdemir (2013) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre; güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım ile bağlılık ve aidiyet boyutlarına ilişkin okulların sosyal sermayesi, örgüt sağlığının müdürün etkisi, nezaket, teşvik edici yapı, kaynak desteği, moral ile akademik vurgu boyutlarını orta ve anlamlı düzeyde yordamıştır. Ayrıca güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım ile bağlılık ve aidiyet boyutlarına

ilişkin okulların sosyal sermayesi, örgüt sağlığının kurumsal bütünlük boyutunu ise düşük ve anlamlı düzeyde yordamıştır.

Beş değişken (güven, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet) birlikte, kurumsal bütünlük puanlarındaki toplam varyansın %7'sini; müdürün etkisi puanlarındaki toplam varyansın %32'sini; nezaket puanlarındaki toplam varyansın %40'ını; teşvik edici yapı puanlarındaki toplam varyansın %31'ini; kaynak desteği puanlarındaki toplam varyansın %16'sını; moral puanlarındaki toplam varyansın %60'ını; akademik vurgu puanlarındaki toplam varyansın %44'ünü açıklamıştır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin kurumsal bütünlük üzerindeki görelî önem sırası; norm ve değerler, güven, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, bağlılık ve aidiyet değişkenleri şeklindedir. Yordayıcı değişkenlerin müdürün etkisi üzerindeki görelî önem sırası; bağlılık ve aidiyet, güven, sosyal ağlar, norm ve değerler, ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri biçimindedir. Yordayıcı değişkenlerin nezaket üzerindeki görelî önem sırası; bağlılık ve aidiyet, norm ve değerler, sosyal ağlar, güven, ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri şeklindedir. Yordayıcı değişkenlerin teşvik edici yapı üzerindeki görelî önem sırası; bağlılık ve aidiyet, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, güven değişkenleri biçimindedir. Yordayıcı değişkenlerin kaynak desteği üzerindeki görelî önem sırası; bağlılık ve aidiyet, norm ve değerler, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, güven değişkenleri şeklindedir. Yordayıcı değişkenlerin moral üzerindeki görelî önem sırası; bağlılık ve aidiyet, güven, sosyal ağlar, norm ve değerler, ilgi-etkileşim ve katılım değişkenleri biçimindedir. Yordayıcı değişkenlerin akademik vurgu üzerindeki görelî önem sırası; bağlılık ve aidiyet, güven, sosyal ağlar, ilgi-etkileşim ve katılım, norm ve değerler değişkenleri şeklindedir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Okullarda sosyal ilişkilerin geliştirilmesi ile iletişim ağlarının etkin kullanımına yönelik olarak yönetici ve öğretmenlere hizmet öncesi ve içi eğitimlerin Millî Eğitim

Bakanlığı ve üniversitelerin işbirliği ile verilmesi sonucu, sosyal ağlara dayalı sosyal sermayeden daha etkin bir biçimde faydalanılabilir.

- Okullarda etkin bir sosyal sermaye ve sağlıklı bir atmosferin oluşturulması doğrultusunda sosyal etkinlikler (spor, edebiyat, sanat gibi) zenginleştirilebilir.
- Okullarda sosyal sermayenin ve ilişkili olan örgüt sağlığının önemi ve gereklilikleri hususunda, okul yöneticilerini seçme ölçütleri güncellenebilir ve tüm okul paydaşlarının fakat öncelikli olarak okul yöneticilerinin “yetiştirme ve geliştirme çalışmaları” kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin işbirliği ile eğitim almaları sağlanabilir.
- Bu araştırmada, sosyal sermaye ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Sosyal sermaye ve unsurları ile ilgili kapsamın genişletilmesi; daha net bir tablonun resmedilmesi ve karşılaştırmalı bir değerlendirme açısından faydalı olabilir. Sosyal sermaye ile örgüt kültürü, örgüt iklimi, iş doyumunu, tükenmişlik, psikolojik dayanıklılık, katılımcı yönetim, örgütsel bağlılık, yaratıcılık, motivasyon, liderlik stilleri, etkililik, duygusal zekâ, akademik başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırmada, sosyal sermaye ve örgüt sağlığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Sosyal sermaye ve örgüt sağlığının karşılıklı etki edici durumunun incelendiği araştırmalar da yapılabilir.
- Bu araştırmada, sosyal sermaye ve örgüt sağlığı arasındaki ilişkinin belirlenmesine dönük olarak nicel yöntemden yararlanılmıştır. Benzer araştırmalar; nitel veya karma yöntemler kullanılarak da yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akıl, Ü. G. (2005). *Bürokrasi ve ilköğretimde örgütsel sağlık*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Barnes, K. M. (1994). *The organizational health of middle schools, trust, and decision participation*. Yayınlanmamış doktora tezi. Rutgers The State University of New Jersey, New Brunswick.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital on CALL. In J. G. Richardson (Eds.), *CALL Handbook of theory and research for the sociology of education* (ss. 241-258). New York: Greenwood.
- Bryk, A. S. ve Schneider, B. L. (1996). *Social trust: A moral resource for school improvement*. US Department of Education, Office of Educational Research and Improvement, Educational Resources Information Center.
- Bryk, A. S. ve Schneider, B. L. (2003). Trust in schools: A core resource for school reform. *Educational Leadership*, 60(6), 40-45.
- Buluç, B. (2008). Ortaöğretim okullarında örgütsel sağlık ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 571-602.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Cemaloğlu, N. (2006). Analysis of the primary schools teachers' perception of organizational health in terms of different variables. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 63-72.
- Cemaloğlu, N. (2007). Okul yöneticilerinin liderlik stillerinin örgüt sağlığı üzerindeki etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 165-194.
- Childers, J. H. ve Fairman, M. (1986). The school counselor as facilitator of organizational health. *The School Counselor*, 33(5) 332-337.
- Coburn, C. E., Mata, W. S. ve Choi, L. (2013). The embeddedness of teachers' social networks: Evidence from a study of mathematics reform. *Sociology of Education*, 86(4), 311-342.
- Coburn, C. E., Russell, J. L., Kaufman, J. H. ve Stein, M. K. (2012). Supporting sustainability: Teachers' advice networks and ambitious instructional reform. *American Journal of Education*, 119(1), 137-182.
- Cohen, D. ve Prusak, L. (2001). *Kavrayamadığımız zenginlik: Kuruluşların sosyal sermayesi* (A. Kardam, Çev.). İstanbul: Mess.
- Coleman, J. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociolog*, 94(1), 95-120.

- Çoban, N. (2007). *İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin örgüt sağlığına ilişkin algıları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Demir, A. (2017). *Kalkınma ajansı mali destek programlarının istatistiksel değerlendirilmesi: Ankara ili örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ekinci, A. (2008). *Genel liselerdeki sosyal sermaye düzeyinin ÖSS başarısına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Field, J. (2008). *Sosyal sermaye* (B. Bilgen ve B. Şen, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Fukuyama, F. (1999). *Social capital and civil society*. [Çevrim-içi: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/1999/reforms/fukuyama.htm>], Erişim tarihi: 3 Ocak 2018.
- Fukuyama, F. (2005). *Güven: Sosyal erdemler ve refahın yaratılması* (A. Buğdaycı, Çev.). İstanbul: İş Bankası.
- Güçlü, N., Receptoğlu, E. ve Kılınc, A. Ç. (2014). İlköğretim okullarının örgütsel sağlığı ile öğretmenlerin iş motivasyonları arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1), 140-156.
- Günkör, C. (2016). *Öğretim elemanlarının sosyal sermaye ve eğitim ortamına ilişkin algıları: Gazi Eğitim Fakültesi örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Holt, K. E. (1999). *Relationship between the organizational health of selected public schools in Texas and strategies for communicating with the public*. Yayınlanmamış doktora tezi. Teachers College, Columbia University, New York.
- Horn, I. S. ve Little, J. W. (2010). Attending to problems of practice: Routines and resources for professional learning in teachers' workplace interactions. *American Educational Research Journal*, 47(1), 181-217.
- Hoy, W. K. ve Feldman, J. A. (1987). Organizational health: The concept and its measure. *Journal of Research and Development in Education*, 20(4), 30-38.
- Hoy, W. K. ve Hannum, J. W. (1997). Middle school climate: an empirical assessment of organizational health and student achievement. *Educational Administration Quarterly*, 33(3), 290-311.
- Hoy, W. K. ve Miskel, C. G. (1991). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W. K. ve Miskel, C. G. (2015). *Eğitim yönetimi: Teori, araştırma ve uygulama* (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel.
- Hoy, W. K., Tarter, C. J. ve Bliss, J. R. (1990). Organizational climate, school health, and effectiveness: a comparative analysis. *Educational Administration Quarterly*, 26(3), 260-279.

- Hoy, W. K., Tarter, C. J. ve Kottkamp, R. B. (1991). *Open schools / healthy schools: Measuring organizational climate*. C.A: Sage Publications, [Çevrim-içi: http://www.waynehoy.com/pdfs/open_schools_healthy_schools_book.pdf], Erişim tarihi: 5 Şubat 2018.
- Jackson, C. K. ve Bruegmann, E. (2009). *Teaching students and teaching each other: The importance of peer learning for teachers*. National Bureau of Economic Research. [Çevrim-içi: <https://www.nber.org/papers/w15202.pdf>], Erişim tarihi: 3 Ağustos 2019.
- Jaworowski, H. L. (2003). *The relationship of organizational health and school safety to student achievement*. Yayınlanmamış doktora tezi. The Faculty of The School of Education, The College of William and Mary Williamsburg, Virginia.
- Kahne, J., O'Brien, J., Brown, A. ve Quinn, T. (2001). Leveraging social capital and school improvement: The case of a school network and a comprehensive community initiative in Chicago. *Educational Administration Quarterly*, 37(4), 429-461.
- Kahraman, İ. ve Summak, S. (2016). Okullarda sosyal sermayenin geliştirilmesine yönelik bir karma yöntem çalışması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(26), 482-504.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yönetimi*. Ankara: Nobel.
- Kemer, E. ve Aslan, Z. (2017). Örgütsel adaletin örgüt sağlığına etkisinde örgütsel özdeşleşmenin rolü: Nevşehir ilindeki konaklama işletmelerinde bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 440-460.
- Kıvrak, İ. (2013). *Öğretmen algılarına göre meslek liselerindeki örgüt sağlığının incelenmesi (İstanbul ili Kartal ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kiremitçi, O. ve Gençer, R. T. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin örgüt sağlığı algıları ile mesleğe yönelik davranışları arasındaki ilişki: Cinsiyet farklılıklarına ilişkin bir araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 377-387.
- Leana, C. R. ve Pil, F. K. (2006). Sosyal capital and organizational performance: Evidence from urban public schools. *Organization Science*, 67(1), 27-44.
- Lin, N. (2001). *Social capital: A theory of social structure and action*. Cambridge: Cambridge University. [Çevrim-içi: https://books.google.com.tr/books?id=fvBzIu5-yuMC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false], Erişim tarihi: 5 Şubat 2018.
- MEB (2018). *2016-2017 öğretim yılı eğitim istatistikleri*. [Çevrim-içi: <http://ankara.meb.gov.tr/www/egitim-istatistikleri/icerik/24>], Erişim tarihi: 19 Mart 2018.

- Miles, M. B. (1965). Planned change and organizational health – Figure and ground on CALL. In R. O. Carlson, A. Gallaher, M. B. Miles, R. J. Pellegrin & E. M. Rogers (Eds.), *CALL Change processes in public schools* (ss. 11- 35). Eugene, Oregon: Printed in the United States of America at the University of Oregon. [Çevrim-içi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED014123.pdf>], Erişim tarihi: 18 Ocak 2018.
- Muthuri, N., Matten, D. ve Moon, J. (2007). Employee volunteering and social capital: Contributions to corporate social responsibility. *British Journal of Management*, 20(1), 75-89.
- Namalır, M. M. (2015). *Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre sosyal sermayenin okullarda kullanılma düzeyi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ortiz, F. I. (2001). Using social capital in interpreting the careers of three Latina superintendents. *Educational Administration Quarterly*, 37(1), 58-85.
- Özdemir, A. (2006). *Öğretmenlerin okullarını örgüt sağlığı açısından değerlendirmeleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Paxton, P. (1999). Is social capital declining in the United States? A multiple indicator assessment. *The American Journal of Sociology*, 105(1), 88-127.
- Print, M. ve Coleman, D. (2003). Towards understanding of social capital and citizenship education. *Cambridge Journal of Education*, 33(1), 123-149.
- Putnam, R. (1993). *Making democracy work: Civic tradition in modern Italy*. Princeton: Princeton University. [Çevrim-içi: <http://home.sogang.ac.kr/sites/jaechun/courses/Lists/b10/Attachments/27/DSI%20T%20extbook%20-%20Making%20Democracy%20Work.pdf>], Erişim tarihi: 28 Aralık 2017.
- Putnam, R. (1995). Bowling alone: America's declining social capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65-78.
- Putnam, R. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon and Schuster. [Çevrim-içi: https://books.google.com.tr/books?id=rd2ibodep7UC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false], Erişim tarihi: 5 Şubat 2018.
- Ransom, M. P. (1990). *A study to determine the relationship between elements of participative management and organizational health*. Yayımlanmamış doktora tezi. University of Arkansas, Arkansas.
- Recepoğlu, E. (2011). *Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin mizah tarzları ile öğretmen liderliği davranışları ve okulun örgütsel sağlığı arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Ankara.

- Recepoğlu, E. ve Özdemir, S. (2013). Okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları ile okulun örgütsel sağlığı arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(4), 629-664.
- Schaaf, K. J. (2017). *Investigating the relationships among teacher social capital, teaching practice, and student achievement across measures and models*. Yayınlanmamış doktora tezi. University of California, Los Angeles.
- Smith, P. A. (2002). The organizational health of high schools and student proficiency in mathematics. *The International Journal of Educational Management*, 16(2), 98-104.
- Şahin, C. (2011). *Sosyal ve entelektüel sermayenin ilköğretim ile ortaöğretim okullarında kullanılma düzeylerinin okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Şahin, C. ve Ada, Ş. (2013). İlköğretim ile ortaöğretim okullarında sosyal sermayenin kullanılma düzeyinin okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(23), 131-153.
- Taneri, A. (2011). *İlköğretim kurumlarında etik liderlik ile örgüt sağlığı arasındaki ilişki (Aksaray ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taylor, E. S. ve Tyler, J.H. (2012). The effect of evaluation on teacher performance. *American Economic Review*, 102(7), 3628-3651.
- Uras, M. (1998). *Lise öğretmenlerinin örgüt sağlığına ilişkin algıları*. Yayınlanmamış doktora tezi. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Vermaak, J. N. (2006). *A reconceptualisation of the concept of social capital: A study of resources for need satisfaction amongst agricultural producers in Vhembe. Limpopo*. Yayınlanmamış doktora tezi. University of South Africa, Güney Afrika.
- Woolcock, M. ve Narayan, D. (2000). Social capital: Implications for development theory, research, and policy. *The World Bank Research Observer*, 15(2), 225-249.

ORCID

Muhammet İbrahim AKYÜREK <http://orcid.org/0000-0001-9122-471X>

Sabri ÇELİK <http://orcid.org/0000-0001-8856-4983>

SUMMARY

The aim of this study is to determine the relationship between the social capital of the school and organizational health according to the perceptions of teachers working in primary schools. In line with this general purpose, this research has attempted to find out whether the social capital and organizational health levels of the schools differ according to some demographic variables and the relationship between the social capital of the school and organizational health. The model of the research is a descriptive relational survey model. The population of the study consists of teachers working in schools in three districts of Ankara with different socio-economic development levels. Determined districts; Çankaya, Etimesgut and Sincan. Among these districts, Çankaya district has the highest socio-economic level; Sincan has the lowest socio-economic level. According to the Education Statistics of the Ministry of National Education 2016-2017 Academic Year, the total number of teachers working in 158 primary schools is 5029. As a result of the calculations performed; the lower limit for the sample size of the study was 357. However, 475 was preferred as the sample size and 9.45% of the population was selected as sampling. In this study, two different scales were used to determine the social capital level and organizational health of the schools according to the perceptions of teachers working in primary schools. Both scales, in terms of size and material; coincides with the views put forward by pioneering and important experts or authorities who have produced or studied theory in their subject areas. The measurement tool used in the research was applied to the schools within the scope of sample with the legal permission certificate obtained from Ankara Provincial Directorate of National Education and applied in April and May 2017-2018 academic year. In this study, Social capital scale developed by Şahin (2011) was used to determine the social capital level of schools. The social capital scale is a five-likert scale. The 45-item tool, which aims to measure the level of social capital in schools, has been developed on the basis of five theoretical dimensions. These dimensions are trust, norms and values, social networks, interest-interaction and participation and commitment and belonging. In order to determine the organizational health of schools, Organizational Health Inventory (OHI)", which is frequently preferred because of its high validity and reliability in organizational health studies, was used. Organizational Health Inventory (OHI) was developed by Hoy and Miskel (1991) to measure organizational health. Cemaloğlu (2006; 2007) translated the "Organizational Health Inventory into Turkish by adapting it to our education system in terms of linguistic and cultural aspects, and applied the validity and reliability analyses. In the study, "Social capital scale" was used to determine the social capital level of schools and "Organizational health scale" was used to determine the organizational health level. According to the findings obtained in the research; It was determined that teachers' perceptions of the social capital level of the school were at the level of "I agree". Teachers' perceptions of the organizational health level of the school were found to be at the level of "most of the time". In addition, according to the findings of the study, it was determined that there was a moderate positive relationship between the variables. In other words, as the social capital level of the schools increased, so did the organizational health level. It was found that there is a moderate positive relationship between social capital in schools and organizational health. In addition, the highest positive correlation between social capital and organizational health in schools was found to be moderate between trust and morale, commitment and belonging

and moral dimensions; and the lowest positive correlation was found to be low between social networks and institutional integrity dimensions. According to the results of regression analysis; the social capital of schools regarding the dimensions of trust, norms and values, social networks, interest-interaction and participation, and commitment and belonging, predicted the dimensions of organizational health, the effect of the principal, courtesy, encouraging structure, resource support, moral and academic emphasis moderate and significant level. In addition, the social capital of the schools regarding the dimensions of trust, norms and values, social networks, interest-interaction and participation, and commitment and belonging, predicted the institutional integrity dimension of organizational health in a low and significant level. Social capital and organizational health levels in schools are similar; it can be said that there is both an effective and developable social capital and a healthy organizational climate in schools. Social activities (such as sports, literature, art) can be enriched in order to create an effective social capital and healthy atmosphere in schools.

